

PLAN ZA ZDRAVLJE I SOCIJALNO BLAGOSTANJE ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2021. DO 2024. GODINE

*Spajamo ljude, znanja i politike koji za svoje
građane žele osigurati zdravlje i socijalno blagostanje!*

*Skupština Istarske županije donijela je Odluku o prihvaćanju
ovog dokumenta dana 01.03.2021. godine*

Pula, siječanj 2021.

SADRŽAJ

1. Uvodni dio	4
2. Plan zdravstvene zaštite Istarske županije	7
3. Plan promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije	11
4. Socijalni plan Istarske županije	16
5. Županijski prioriteti 2022. – 2024. godine	25
6. Završne odredbe	28

Plan za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije strateški je politički dokument upravljanja lokalnom zdravstvenom zaštitom i socijalnom skrbi u Istri. Usmjeren je na potrebe korisnika te na razvoj međusektorske suradnje. U njegovom stvaranju i implementaciji sudjeluju predstavnici lokalne samouprave, zdravstva i socijalne skrbi te udruga građana. Na taj se način razvija čitava infrastruktura mreža za podršku zdravstvenim i socijalnim programima. Resursi se usmjeravaju na područja u kojima su detektirane najveće potrebe i u kojima su intervencije najučinkovitije.

Tijekom prethodnih planskih razdoblja (2005-2010; 2011-2013; 2013-2016 i 2017-2020), osigurani su novi izvori financiranja izvan županijskog proračuna; postavljen je jasan okvir za suradnju s ključnim dionicima političkog, upravnog, stručnog i civilnog sektora; uvedena je viša razina izvršavanja javnozdravstvenih funkcija u županiji; a u sve faze procesa razvoja javnozdravstvene politike bile su uključene i lokalne zajednice.

Ustrojena su i posebna županijska tijela – Tim za zdravlje Istarske županije kao operativno tijelo te Savjet za zdravlje Istarske županije i Savjet za socijalnu skrb Istarske županije kao stručna tijela koja su doprinijela inovativnom pristupu u rješavanju problema te povećanju broja i poboljšanju kvalitete zdravstvenih i socijalnih usluga. Neka od tih rješenja prepoznata su u stručnim krugovima u zemlji i inozemstvu, kao i u resornim ministarstvima te su uvedena u odgovarajuće zakone, nacionalne programe i organizacijske oblike unutar nacionalnih sustava.

Plan za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije od 2021. do 2024. godine donosi se u jeku pandemije COVID-19, u vrlo specifičnim uvjetima koji će zasigurno bitno utjecati na njegovo provođenje.

Za vrijeme samog trajanja epidemije COVID-19, osnovni cilj Plana jest osigurati nesmetan rad zdravstvenih ustanova i ustanova socijalne skrbi, posebno domova za starije osobe, u vrlo specifičnim i otežanim uvjetima. Iako negativne posljedice epidemije trpe sve djelatnosti i društvo u cjelini, upravo su sustavi zdravstva i socijalne skrbi najizloženiji, kako zbog potrebe aktivnog angažmana u prevenciji širenja bolesti, dijagnostici i liječenju oboljelih odnosno prilagođavanja promjenjivim epidemiološkim okolnostima, tako i zbog potrebe zaštite i održanja osnovnih djelatnosti.

I nakon svog smirivanja, epidemija će neminovno ostaviti ogromne posljedice na cjelokupno društvo i ekonomiju, na politički kontekst, socijalno stanje građana i pojavu novih zdravstvenih problema (nagli porast obolijevanja od kroničnih nezaraznih bolesti koje su tijekom epidemije djelomično zanemarivane, posljedice u mentalnom zdravlju građana,...).

No, iako se u ovo novo plansko razdoblje ulazi s neizvjesnošću vezanom za duljinu trajanja epidemije i za njene posljedice tijekom postepidemijskog razdoblja, vjerujemo da će aktivnosti predviđene ovim Planom, kao i pouzdanost partnera i suradnika u njegovoj realizaciji, doprinijeti održavanju kvalitete i dostupnosti zdravstvene zaštite i socijalnih usluga za sve građane Istarske županije.

Donošenjem ovog strateškog dokumenta i njegovom implementacijom, smatramo da će se ublažiti posljedice svih spomenutih neizvjesnosti te da će se naše djelovanje, kao i stručni i financijski resursi, usmjeriti prema stvarnim prioritarnim potrebama građana i prema poboljšanju sustava zdravstva i socijalne skrbi sa konačnim ishodom unaprjeđenja kvalitete života u Istarskoj županiji.

1. UVODNI DIO

Plan za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije 2021.- 2024. je dokument kojim se definiraju županijska zdravstvena i socijalna politika za razdoblje od 2021. do kraja 2024. godine. Predstavlja sveobuhvatni plan rada i razvoja zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u Istarskoj županiji.

Donosi se na temelju zakonskih obveza iz *Zakona o zdravstvenoj zaštiti RH*, *Zakona o socijalnoj skrbi*, *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* i brojnih drugih zakona i pod-zakonskih akata koji su spomenuti dalje u Planu, a u skladu sa Županijskom razvojnom strategijom.

Plan za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije obuhvaća nekoliko županijskih planova iz područja zdravstva i socijalne skrbi, što je i prikazano u nastavku. Priprema ga Upravni odjel za zdravstvo Istarske županije i članovi Tima za zdravlje Istarske županije.

Prijedloge *Plana zdravstvene zaštite* i *Plana promicanja zdravlja prevencije i ranog otkrivanja bolesti* potvrđuje Savjet za zdravlje Istarske županije, a prijedlog *Socijalnog plana* Savjet za socijalnu skrb Istarske županije. Na sve te dokumente očituju se i građani putem savjetovanja za javnost. Na kraju cijelog procesa, Skupština Istarske županije donosi cjelokupni *Plan za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije*.

Na osnovi ovog srednjoročnog plana donose se godišnje operativne razrade aktivnosti u kojima su preciznije definirane aktivnosti, zadaci, načini izvršenja, odgovorni izvršitelji, pokazatelji ishoda i financijsko planiranje pojedinih zadataka. Izvješća o realizaciji operativnih planova se također donose na godišnjoj razini.

Tim za zdravlje, Savjet za zdravlje i Savjet za socijalnu skrb Istarske županije odgovorni su za realizaciju aktivnosti Plana te za zadržavanje najvećih vrijednosti dosadašnjeg načina rada kao što su uključenost korisnika u odlučivanju, intervencije zasnovane na potrebama i multidisciplinarni pristup.

1.1 Struktura Plana

PLAN ZA ZDRAVLJE I SOCIJALNO BLAGOSTANJE IŽ 2021-2024	
1. Uvodni dio	
2. PLAN ZDRAVSTVENE ZAŠTITE IŽ 2021-2024	
3. PLAN PROMICANJA ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI IŽ 2021-2024	<i>Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti IŽ 2021-2024</i>
4. SOCIJALNI PLAN IŽ 2021-2024	
5. Županijski prioriteti	
6. Završne odredbe	

Kao što je vidljivo iz sheme, glavne cjeline *Plana za zdravlje i socijalno blagostanje* obuhvaćaju:

1. **Uvodni dio** u kojem se opisuju osnovne odrednice na kojima se Plan temelji, struktura Plana, način njegovog donošenja te misija i vizija Plana.
2. **Plan zdravstvene zaštite Istarske županije** se donosi na temelju zakonskih odredaba i njime se definiraju mjere provođenja zdravstvene zaštite u županiji, osnove održavanja i razvoja zdravstvene djelatnosti na svim razinama zdravstvene zaštite, prioriteta razvojna područja te planiranje mjera zadržavanja kadrova i rješavanja problema nedostatka potrebnih ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama, s posebnim osvrtom na kvalitetu usluga, prostora, opreme, kadrova, popunjenost javnozdravstvene mreže i slično.
3. Donošenje **Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije** je također definirano *Zakonom o zdravstvenoj zaštiti*. U njemu je prikazan program mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti: zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjeđivanje; sistematski pregledi, skriningi i ostale aktivnosti u cilju prevencije i ranog otkrivanja bolesti; mjere za stvaranje okoliša koje podupire zdravlje i mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti. Ove posljednje mjere ujedno predstavljaju *Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti Istarske županije 2021.-2024.* čije je donošenje također županijska zakonska obveza.
4. **Socijalni plan Istarske županije** se donosi na temelju *Zakona o socijalnoj skrbi*. U njemu su prikazane nadležnosti i pojmovna određenja, analiza kapaciteta i dostupnosti mreže socijalnih usluga na području Istarske županije te sam socijalni plan razvoja institucijskih i izvan-institucijskih usluga u Istarskoj županiji od 2021. do 2024. godine.
5. **Županijski prioriteti 2022.-2024.** planiraju se izabrati tijekom 2021. godine, zbog nemogućnosti istovremenog ulaganja u optimalni razvoj rješenja za sve zdravstvene i socijalne potrebe i probleme građana Istarske županije (ograničeni ljudski i materijalni resursi). Izbor prioriteta će biti utemeljen na objektivnim zdravstvenim i socijalnim pokazateljima i na mišljenjima stručnjaka i samih građana, u participativnom pristupu.
6. **Završni dio** s pregledom literature i kraticama.

1.2 Vizija i misija Plana za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije

VIZIJA

Istra je zajednica koja prepoznaje potrebe svojih građana u kojoj se kvaliteta života ostvaruje na načelima solidarnosti i pravičnosti, kroz ujednačen razvoj i dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga, u sigurnom i zdravom okolišu s ciljem unaprjeđenja i očuvanja zdravlja te socijalne dobrobiti za sve.

MISIJA

Spajamo ljude, znanja i politike koji za svoje građane žele osigurati zdravlje i socijalno blagostanje!

- Spajamo ljude, znanja i politike kako bismo stvorili socijalno i prirodno okruženje u očuvanju zdravlja i osigurali dostupnost socijalnih i zdravstvenih usluga svima na načelu ravnopravnosti i solidarnosti s ranjivim skupinama.
- Potičemo interdisciplinarni i međusektorski pristup radi interesnog okupljanja i mobilizacije aktera u zajednici i njihovog participiranja u razvoju učinkovitih zdravstvenih i socijalnih programa te stvaranja mreža međusobne podrške.
- Delegiramo uspješne programe relevantnim ustanovama radi osiguranja stabilnog i dugoročnog sustava upravljanja procesima, a time i kvalitetnijeg upravljanja Planom za zdravlje i socijalno blagostanje.
- Suradujemo sa stručnom javnošću oko tema relevantnih za zdravlje i time stvaramo novu javnu sferu koja omogućuje veću vidljivost Plana za zdravlje i socijalno blagostanje, ali i doprinosi donošenju kvalitetnih zdravstvenih i socijalnih politika u Istri.

2. PLAN ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2021. DO 2024. GODINE

Zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja, sprječavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje, zdravstvenu njegu, rehabilitaciju i palijativnu skrb.

Plan zdravstvene zaštite Istarske županije od 2021. do 2024. godine definira provođenje zdravstvene zaštite u sustavu zdravstvene djelatnosti Istarske županije s posebnim naglaskom na osiguravanju očekivane učinkovitosti i kvalitete opreme, prostora, kadrova i usluga u skladu sa standardima Republike Hrvatske i Europske unije.

Očuvanje i unaprjeđenje zdravlja te sprječavanje i rano otkrivanje bolesti su zakonskom obvezom detaljnije razrađeni u *Planu promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije*.

2.1 Mjere provođenja zdravstvene zaštite

Obrazloženje:

Mjere provođenja zdravstvene zaštite utemeljene su na zakonskim odredbama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Plana zdravstvene zaštite Republike Hrvatske*.

Ciljevi: zaštita i unapređenje zdravlja stanovništva Istarske županije u cjelini, povećanje očekivanog trajanja života i smanjenje smrtnosti, povećanje broja godina života bez bolesti i/ili invalidnosti te osiguravanje najviše moguće razine fizičkog i psihičkog zdravlja uz brigu za poboljšanje kvalitete života očuvanjem zdravlja i funkcionalne sposobnosti.

Osiguravanjem visoko kvalitetne zdravstvene zaštite doprinosi se postizanju ovog cilja na svim razinama sustava zdravstvene djelatnosti.

Aktivnosti:

1. provođenje mjera zdravstvene zaštite u svim djelatnostima po *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite* i osiguravanje njihovog provođenja i dostupnosti svim građanima (mjere na primarnoj i sekundarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda)
2. popunjavanje mreže javne zdravstvene službe te davanje mišljenja nadležnim tijelima vezano za izmjene i dopune mreže
3. provođenje transplantacijskih programa
4. organiziranje mrtvozorničke službe
5. pojačana zdravstvena zaštita tijekom turističke sezone
6. organiziranje posebnih dežurstava

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova i ostvarenja njihovih proračuna,
2. godišnja izvješća ZZJZIŽ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji,
3. izvješće rada UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ s podacima o radu mrtvozorničke službe,
4. izvješća iz HZZO-a o stanju popunjenosti mreže javne zdravstvene službe
5. broj donora organa i broj transplantiranih pacijenata iz Istre na godišnjoj razini

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ; Savjet za zdravlje IŽ; zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost, udruge i privatni zdravstveni radnici

Izvori financiranja: Istarska županija, Republika Hrvatska/Ministarstvo zdravstva, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

2.2 Osnove održavanja i razvoja zdravstvene djelatnosti na svim razinama zdravstvene zaštite

Obrazloženje:

Održavanje i razvoj zdravstvene djelatnosti na svim razinama zdravstvene zaštite utemeljen je na zakonskim odredbama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Plana zdravstvene zaštite Republike Hrvatske*.

Ciljevi: zaštita i unapređenje zdravlja stanovništva Istarske županije, povećanje očekivanog trajanja života i smanjenje smrtnosti, povećanje broja godina života bez bolesti i/ili invalidnosti te osiguravanje najviše moguće razine tjelesnog i psihičkog zdravlja putem održavanja, poboljšanja i unaprjeđenja postojećeg zdravstvenog sustava.

Aktivnosti:

1. održavanje i poboljšanje kvalitete prostora i opreme po ugovornim zdravstvenim djelatnostima (izgradnja novih ili adaptacija postojećih kapaciteta zdravstvenih ustanova; osuvremenjivanje medicinske opreme radi prilagodbe suvremenim standardima liječenja i novih tehnologijama, kao i poboljšanje uvjeta boravka u ustanovama i ostalih usluga)
2. prilagođavanje svih objekata i opreme ekološkim standardima radi poboljšanja energetske učinkovitosti
3. unaprjeđenje kvalitete postojećih usluga do najviše moguće razine i razvijanje novih (dijagnostika, mjere preventivne zdravstvene zaštite, postupci liječenja...) te poboljšanje njihove dostupnosti
4. daljnji razvoj informatičkoga sustava i telemedicine
5. jačanje upravljačkog kapaciteta i provođenje sustava upravljanja kvalitetom
6. poticanje funkcionalne integracije i međusektorske suradnje u zdravstvu te zdravstvenog s drugim sektorima
7. koordinacija suradnje ravnatelja zdravstvenih ustanova međusobno i sa ravnateljima ustanova socijalne skrbi
8. osiguravanje podrške zdravstvenim ustanovama pri prijavama na EU fondove

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova i ispunjenja njihovih proračuna posebno u dijelovima koji se odnose na opremanje i infrastrukturu, na nove usluge i ostale aktivnosti vezane za razvoj djelatnosti
2. godišnja izvješća ZZJŽIŽ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (nove i poboljšane usluge)
3. izvješće rada UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ
4. zapisnici sa sjednica Savjeta za zdravlje IŽ i sa sastanaka koordinacije ravnatelja

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, Savjet za zdravlje IŽ, zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, RH/MZ, EU fondovi

2.3 Prioritetna razvojna područja

Obrazloženje:

Prioritetna razvojna područja *Plana zdravstvene zaštite IŽ* su utemeljena na *Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Planu zdravstvene zaštite Republike Hrvatske*, a usklađena su *Županijskom razvojnom strategijom*.

Ciljevi: zaštita i unapređenje zdravlja stanovništva Istarske županije u cjelini, unaprjeđenje/uspostavljanje zdravstvenih usluga koje doprinose poboljšavaju kvalitete života i smanjenju patnji građana IŽ te bolju dostupnost visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama.

Aktivnosti:

1. koordiniranje i poticanje aktivnosti kojima se zadovoljavaju prioritetne javnozdravstvene potrebe koje će biti izabrane tijekom 2021. godine za 2022.-2024. godinu
2. podržavanje provođenja projekata unapređenja zdravlja od strane ustanova i udruga
3. koordiniranje razvoja palijativne i hospicijske skrbi
4. provođenje aktivnosti vezanih za suzbijanje epidemije COVID-19
5. organizacija hitne medicinske pomoći i sanitetskog prijevoza iznad standarda ugovorenog sa HZZO-om

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova te ispunjenje njihovih proračuna
2. godišnja izvješća ZZJZ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji koji se odnose na prioritetna područja
3. izvješće rada UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ
4. izvješća godišnjih OPA Plana za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ
5. zapisnici sa sjednica Savjeta za zdravlje IŽ

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, Savjet za zdravlje IŽ, zdravstvene i ostale ustanove, privatni zdravstveni radnici, biskupija, udruge

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, EU fondovi, HZZO, RH/MZ, biskupija

2.4 Planiranje mjera zadržavanja kadrova i rješavanja problema nedostatka potrebnih ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama

Obrazloženje:

Aktivnosti se planiraju i realiziraju provođenjem *Programa mjera za osiguravanje potrebnih ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač Istarske županija*.

Ciljevi: osigurati potreban broj liječnika, medicinskih sestara / tehničara i ostalih zdravstvenih kadrova; povećati resurse za školovanje zdravstvenog kadra u Istarskoj županiji; uvesti

mehanizme za dugoročno planiranje i unaprjeđenje ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama.

Aktivnosti/mjere:

1. pomoć u rješavanju stambenog pitanja deficitarnog zdravstvenog kadra
2. pokretanje inicijativa za izmjenu propisa kojima se regulira status zdravstvenih radnika i organizacije zdravstvene zaštite te izmjena standarda i normativa za njeno pružanje
3. poboljšanje uvjeta rada u smislu prostora, opreme, kadrova i organizacije rada
4. povećana dostupnost školovanja i stručnog usavršavanja zdravstvenih kadrova

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća zdravstvenih ustanova o provođenju mjera
2. izvješće UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, UO za gospodarstvo IŽ i UO za obrazovanje IŽ
3. izvješća godišnjih OPA Plana za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, UO za gospodarstvo IŽ, UO za obrazovanje IŽ, zdravstvene ustanove, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, EU fondovi, HZZO, RH/MZ

3. PLAN PROMICANJA ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2021. DO 2024. GODINE

Plan promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije od 2021. do 2024. godine predstavlja podlogu za sve aktivnosti koje se na području promicanja zdravlja i prevencije bolesti obavezno provode u Istarskoj županiji.

3.1 Zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjećivanje

Obrazloženje:

Provođenje zdravstvenog odgoja i zdravstvenog prosvjećivanja zakonski i stručno je utemeljeno na *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite 2020.-2022.* te na nacionalnim strategijama koje se dotiču promicanja zdravlja i prevencije bolesti te je usklađeno sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Županijske razvojne strategije*.

Ciljevi: promicanje zdravlja odnosno osposobljavanje građana da uvećaju mogućnost ovladavanja (kontrole) nad svojim zdravljem. Ideja promocije zdravlja podrazumijeva stvaranje potencijala za dobro zdravlje prije nego što zdravstveni problem ili ugroženost zdravlja nastupi. Ona je namijenjena i zdravim i bolesnim osobama, jer pomaže pojedincima da unaprijede vlastito zdravlje unatoč stanju u kojem se trenutačno nalaze te da preuzmu odgovornost za svoje zdravstveno stanje i povećaju kontrolu nad njim.

Aktivnosti:

1. promicanje zdravlja i prevencija bolesti trudnica, novorođenčadi, babinjača, dojenčadi, male djece predškolskog uzrasta, djece školskog uzrasta i studenata, zdrave odrasle populacije, odraslih osoba s povećanim rizikom po zdravlje, žena, starijih osoba i to putem predavanja, savjetovališnog rada (individualno ili grupno), seminara, radionica i drugim metodama
2. zdravstveno odgojni i edukativni rad s osobama s invaliditetom, kroničnim bolesnicima, hospitaliziranim bolesnicima i njihovim obiteljima, budućim roditeljima
3. promicanje zdravlja, zdravstveni odgoj i edukacija stanovništva iz područja prehrane, tjelesne aktivnosti, ovisnosti, mentalnog zdravlja, dentalnog zdravlja, reproduktivnog zdravlja i metoda planiranja obitelji te područja prevencije ozljeda i pružanja prve pomoći
4. primarna, sekundarna i tercijarna prevencija specifičnih stanja i bolesti putem edukacije o spolno prenosivim bolestima, kardiovaskularnim bolestima, malignim bolestima, zaraznim bolestima, ozljedama i invalidnosti, ostalim kroničnim nezaraznim bolestima
5. edukacija edukatora koji će obavljati zdravstveno prosvjećivanje i promicanje zdravlja prema javno-zdravstvenim prioritetima
6. savjetovanja o sigurnosti na radu, o ispravnoj upotrebi lijekova i medicinskih proizvoda te o racionalnoj farmakoterapiji
7. razvoj i koordinacija rada u savjetovalištim za pravilnu prehranu i tjelesnu aktivnost, savjetovalištim za promicanje mentalnog zdravlja i savjetovalištim za spolno zdravlje

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća zdravstvenih ustanova o realiziranim edukativnim projektima (broj održanih predavanja, edukacije po projektima)
2. godišnja izvješća udruga čiji je rad u zdravstvenom odgoju financiran putem javnog natječaja od strane Istarske županije (predavanja, radionice,...)
3. godišnja izvješća ZZJŽ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (broj savjetovanja roditelja predškolske djece, učenika, srednjoškolaca i studenata; razlozi dolazaka u savjetovaništa, broj učenika i studenata obuhvaćenih zdravstvenim odgojem u obrazovnim ustanovama IŽ, savjetovanje odraslih i starih osoba od strane LOM-ova...)

Nositelj: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Opća bolnica Pula, Istarski domovi zdravlja, liječnici u privatnim ordinacijama, udruge

Izvori financiranja: HZZO, Istarska županija, JLS u Istarskoj županiji

3.2 Sistematski pregledi, skriningi i ostale aktivnosti u cilju prevencije i ranog otkrivanja bolesti

Obrazloženje: zakonski i stručno ovaj dio Plana je utemeljen na *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite 2020. – 2022.* te na nacionalnim strategijama koje se dotiču prevencije bolesti. Usklađen je sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Županijske razvojne strategije*. Ovisno o fazi bolesti u kojoj smo intervenirali, prevenciju dijelimo na primarnu, sekundarnu i tercijarnu. *Primarna prevencija* je usmjerena na zdrave osobe, podrazumijeva uklanjanje rizika/uzroka bolesti i unapređenje općeg zdravstvenog stanja kako bi se spriječio nastanak bolesti. *Sekundarna prevencija* se odnosi na prepoznavanje ranih znakova bolesti kod prividno zdravih ljudi, kako bi se pravodobnom intervencijom spriječio razvoj manifestne bolesti te tako zaustavilo njeno napredovanje i sačuvao život i njegova kvaliteta. Takvo je rano otkrivanje bolesti uz posljedične rane intervencije najučinkovitija preventivna mjera kod mnogih modernih bolesti. *Tercijarna prevencija* je prepoznavanje i zbrinjavanje onih stanja koja se ne mogu u potpunosti liječiti, ali se pravovremenim intervencijama može spriječiti razvoj posljedica ili komplikacija bolesti.

Ciljevi: prevencija i rano otkrivanje bolesti odnosno provođenje aktivnosti kojima se pokušavaju spriječiti početak ili napredak određene bolesti ili nemoći.

Aktivnosti:

1. preventivni pregledi uz savjetovanja trudnica, novorođenčeta i babinjača, dojenčeta, predškolske djece, školske djece i studenata, žena, starije populacije, sportaša;
2. preventivni pregledi kod liječnika dentalne medicine;
3. preventivni pregledi koje obavljaju liječnici medicine rada vezano uz profesionalna oboljenja, sigurnost na radu, radne uvjete te opasnosti, štetnosti i napore pri obavljanju poslova;
4. preventivni pregledi osoba pod zdravstvenim nadzorom sukladno *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*;
5. preventivni pregledi odraslih i starih osoba u cilju ranog otkrivanja kroničnih nezaraznih bolesti (provođenje nacionalnih i županijskih programa ranog otkrivanja zloćudnih bolesti).

Pokazatelji ishoda:

1. godišnja izvješća ZZJZ s podacima o zdravstvenom stanju stanovništva (pobol stanovništva)
2. godišnja izvješća ZZJZ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (sistematski pregledi)
3. rezultati provođenja nacionalnih i županijskih programa ranog otkrivanja zloćudnih bolesti

Nositelj: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Opća bolnica Pula, Istarski domovi zdravlja, liječnici u privatnim ordinacijama raznih profila

Izvori financiranja: HZZO, Istarska županija, JLS, poslodavci

3.3 Stvaranje okoliša koji podupire zdravlje

Obrazloženje: briga za okoliš koji podupire zdravlje je utemeljena na *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite 2020.-2022.* te na *Strategiji održivog razvitka RH*. Mjere su usklađene sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Županijske razvojne strategije* te sa *Zakonom o zaštiti okoliša, Zakonom o vodama, Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju, Zakonom o zaštiti zraka, Zakonom o hrani, Zakonom o zaštiti od buke i Zakonom o održivom gospodarenju otpadom*, kao i pod-zakonskim aktima donesenim temeljem navedenih zakona.

Ciljevi: poboljšanje zdravlja građana putem mjera kojima se unapređuje stanje svih sastavnica okoliša (zrak, voda, more, tlo) kao i onečišćenja bukom, svjetlosnog onečišćenja te sustava gospodarenja krutim i tekućim otpadom.

Aktivnosti:

1. zaštita voda u cilju osiguranja dovoljnih količina zdravstveno ispravne vode za piće za stanovništvo i privredu;
2. nadzor nad zdravstvenom ispravnosću namirnica i predmeta opće uporabe;
3. praćenje kvalitete zraka, mora za kupanje, bazena i vode koje se koriste za piće radi promicanja i zaštite zdravlja stanovništva od utjecaja štetnih čimbenika;
4. praćenje stanja uhranjenosti stanovništva;
5. nadzor nad kvalitetom prehrane u kolektivima;
6. nadzor nad bukom;
7. nadzor nad dišnim noksama i njihovim koncentracijama u zraku (uključujući pelud);
8. nadzor nad gospodarenjem krutim i tekućim otpadnim tvarima (gospodarenje komunalnim otpadom i otpadnim vodama);
9. zaštita i unaprjeđenje školskog okruženja.

Pokazatelji ishoda: periodična, polugodišnja i godišnja izvješća ZZJZ po pojedinim programima s prikazanim rezultatima:

1. program praćenja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju
2. program ispitivanja zdravstvene ispravnosti hrane
3. program ispitivanja kvalitete zraka
4. program praćenja kvalitete sirovih voda izvorišta i bunara
5. program praćenja kvalitete mora za kupanje
6. praćenje razine buke okoliša
7. studija utjecaja rada ŽCGO Kaštijun na okoliš i zdravlje uz nastavak praćenja stanja okoliša

Nositelj: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Istarska županija

Izvori financiranja: Istarska županija, JLS

3.4 Mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti

Obrazloženje: ova cjelina je ujedno i **Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti Istarske županije 2021.-2024. godinu** koji se mora donositi na županijskoj razini shodno *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* te su u njoj aktivnosti detaljnije opisane. Opširniji program mjera *Provedbe obvezatne preventivne DDD na području IŽ* donosi se u posebnom dokumentu svake godine.

Ciljevi: zaštita građana od obolijevanja od zaraznih bolesti, nadzor nad kretanjem zaraznih bolesti, suzbijanje epidemija

Aktivnosti:

1. Provođenje programa obveznog cijepljenja, urgentnih protuepidemijskih cijepljenja i fakultativnih cijepljenja:
 - a) planiranje cijepljenja, distribucija cjepiva i nadzor nad provođenjem;
 - b) cijepljenje novorođenčadi, cijepljenje i docjepljivanje dojenčadi, male i školske djece te osoba sa navršениh 60. godina života protiv tetanusa (prema Programu obveznog cijepljenja u RH);
 - c) cijepljenje za posebne skupine stanovništva i pojedince pod povećanim rizikom;
 - d) cijepljenje protiv bjesnoće na indikaciju (nakon kontakta sa životinjom) i preventivno;
 - e) cijepljenja protiv gripe i ostala cijepljenja po epidemiološkoj indikaciji.
2. Nadzor nad kretanjem zaraznih bolesti i suzbijanje epidemija:
 - a) obvezno prijavljivanje zaraznih bolesti, rano otkrivanje izvora zaraze i putovna njena širenja;
 - b) laboratorijska identifikacija uzročnika zaraznih bolesti;
 - c) zdravstveni nadzor nad kliconošama;
 - d) sprječavanje i suzbijanje epidemija;
 - e) kemoprofilaksa i seroprofilaksa djece i odraslih;
 - f) prevencija i suzbijanje bolničkih infekcija u zdravstvenim ustanovama i ustanovama koje skrbe o starijima i nemoćnima;
 - g) prevencija i suzbijanje tuberkuloze;
 - h) izrada i provedba planova akcija u izvanrednim situacijama;
 - i) provođenje terenskih epidemioloških izvida i mikrobiološko uzorkovanje prema epidemiološkoj indikaciji.
3. Zdravstveni odgoj:
 - a) izobrazba osoba koje rukuju namirnicama, hranom i vodom;
 - b) organizacija, stručna priprema, evidencija o polaznicima i provedba tečajeva »higijenskog minimuma« te provjera znanja, u skladu s propisima.
4. Mjere prevencije zaraznih bolesti kod posebnih skupina
 - a) nadzor nad osobama u međunarodnom prometu;
 - b) zdravstveni i mikrobiološki pregled državljana Republike Hrvatske i stranaca koji dolaze u Republiku Hrvatsku na školovanje, a koji su boravili u područjima gdje vladaju kolera, malarija, kuga, tropske hemoragijske groznice i žuta groznica

- sukladno važećim propisima;
- c) zdravstveni nadzor tražitelja azila, azilanata, izbjeglica i stranaca.
5. Nadzor nad kretanjem spolno prenosivih zaraznih bolesti i suzbijanje epidemija:
- a) mjere zaštite pučanstva od AIDS-a prema nacionalnom programu;
 - b) savjetovanje i testiranje na HIV;
 - c) unaprjeđenje ranog otkrivanja spolno prenosivih bolesti.
6. Sudjelovanje u osnovnim mjerama zaštite okoliša u svrhu epidemiološkog nadzora i kontrole:
- a) donošenje program mjera zaštita pučanstva od zaraznih bolesti na razini JLS
 - b) provođenje preventivne i protuepidemijske dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (DDD); izrada i ažuriranje baze podataka legala komaraca; praćenje invazivnih vrsta komaraca - vektora zaraznih bolesti
 - c) nadzor nad provedbom sustavnih mjera deratizacije i dezinsekcije;
 - d) nadzor nad vodoopskrbom i vodoopskrbnim objektima;
 - e) nadzor nad javnom i društvenom prehranom;
 - f) nadzor nad higijenskim i drugim uvjetima u objektima za proizvodnju i distribuciju hrane i namirnica;
 - g) nadzor nad primjenom mjera sustava HACCP u objektima i u osoba u proizvodnji hrane, vode i namirnica za ljudsku uporabu;
 - h) nadzor nad javnim objektima;
 - i) nadzor nad higijenom okoliša;
 - j) preventivni pregledi smještajnih jedinica u cilju smanjenja rizika od legionarske bolesti.

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o provedbi mjera DDD
2. godišnja izvješća ZZJZ s podacima o zdravstvenom stanju stanovništva i radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (prijavljeni slučajevi novooboljelih građana, kretanje zaraznih bolesti, izvješća o cijepljenjima,...)
3. podaci iz mjesečnih biltena ZZJZIŽ o kretanju zaraznih bolesti u Istarskoj županiji

Nositelj: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, ostale zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici (unutar mreže javne zdravstvene službe ili izvan nje), JLS, predškolske i školske ustanove, ustanove za smještaj djece i odraslih, pravne i fizičke osobe koje sudjeluju u proizvodnji i prometu hranom i smještaju, ovlašteni izvođači preventivne DDD, komunalna poduzeća, vodovodi, javne ustanove, sanitarna inspekcija

Izvori financiranja: HZZO, Ministarstvo zdravstva (savjetovanište za HIV npr.), zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici (unutar mreže javne zdravstvene službe ili izvan nje), JLS, pravne i fizičke osobe koje sudjeluju u proizvodnji i prometu hranom i smještaju, komunalna poduzeća, vodovodi

4. SOCIJALNI PLAN ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2021. DO 2024. GODINE

4.1 Nadležnosti i pojmovno određenje

Socijalna skrb je organizirana djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unapređenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.

Uloga županije u socijalnoj skrbi određena je Ustavom RH, odnosno Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17 i 98/19) u kojem stoji da „*Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnoga (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na planiranje i razvoj mreže socijalnih ustanova*“; te da će se posebnim zakonima odrediti „*poslovi čije je obavljanje županija dužna organizirati te poslovi koje županija može obavljati*“. **U Republici Hrvatskoj trenutno nije na snazi niti jedan strateški dokument u području socijalne skrbi za razdoblje od 2021. godine nadalje, te je bez nacionalnih smjernica veoma teško planirati razvoj socijalnih usluga na razini županije.**

Sukladno navedenom, Zakonom o socijalnoj skrbi (NN 157/13; 152/14; 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19 i 64/20) (u daljem tekstu „Zakon“) propisane su nadležnosti županije u odnosu na:

1. priznavanje prava iz sustava socijalne skrbi (odobranje prava i osiguravanje sredstava za troškove ogrjeva korisnicima zajamčene minimalne naknade);
2. sufinanciranje ustanova socijalne skrbi (osnivačka prava i osiguravanje sredstava za rad domova za starije osobe čiji je osnivač, te sudjelovanje u sufinanciranju rada centara za socijalnu skrb);
3. osiguravanje sredstava za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi sukladno ovom zakonu i posebnom propisu, u skladu sa socijalnim planom i mrežom socijalnih usluga na svojem području;
4. skrb o pojedinim korisničkim skupinama u riziku od socijalne isključenosti (beskućnici, žrtve obiteljskog nasilja);
5. osiguravanje sredstava za ostvarivanje novčanih naknada i socijalnih usluga stanovnicima na svom području u većem opsegu nego što je utvrđeno ovim Zakonom;
6. vođenje evidencije i dokumentacije ostvarivanju prava propisanih ovim zakonom, kao i drugih prava iz socijalne skrbi utvrđenih općim aktima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te izrada izvješća u elektroničkom sustavu ministarstva;
7. provedba postupaka ispitivanja minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga (licenciranje) starijim osobama, beskućnicima, usluga pomoći u kući te usluga koje pružaju fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost;
8. osnivanje i koordinacija rada županijskog Savjeta za socijalnu skrb, radi planiranja i razvoja mreže socijalnih usluga i ostvarivanja prava, obveza, mjera i ciljeva socijalne skrbi na svom području
9. donošenje županijskog socijalnog plana skrbi

Osim navedenih poslova, Istarska županija je od 1. siječnja 2020. godina preuzela i obavljanje povjerenih poslova Ureda državne uprave, koji nisu obuhvaćeni ovim planom.

Zakon definira socijalne usluge kao „*aktivnosti, mjere i programe namijenjene sprječavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca i obitelji te poboljšanju kvalitete njihovog života u zajednici*“. Socijalne usluge su: (1) prva socijalna usluga (informiranje, prepoznavanje i početna procjena potreba); (2) savjetovanje i pomaganje; (3) pomoć u kući; (4) psihosocijalna podrška; (5) rana intervencija; (6) pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja; (7) boravak; (8) smještaj i (9) organizirano stanovanje. Sve navedene usluge smatraju se izvan-institucijskim osim usluge smještaja koja može biti institucijska (ako se ostvaruje u domu, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugih pružatelja) ali i izvan-institucijska (ako se ostvaruje u udomiteljskoj obitelji ili u obiteljskom domu).

Zakon prepoznaje i 8 korisničkih skupina: (1) djecu i mlađe punoljetne osobe bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi; (2) trudnice ili roditelje s djetetom do 1 godine života bez obiteljske podrške i odgovarajućih uvjeta za život; (3) djecu i mlađe punoljetne osobe s problemima u ponašanju; (4) djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom; (5) starije osobe i teško bolesne odrasle osobe; (6) osobe ovisne o alkoholu, drogama, kockanju i drugim oblicima ovisnosti; (7) žrtve nasilja u obitelji i žrtve trgovanja ljudima te (8) beskućnike i odrasle osobe koje se zateknu izvan mjesta prebivališta i boravišta.

Radi planiranja i razvoja mreže socijalnih usluga i ostvarivanja prava, obveza, mjera i ciljeva socijalne skrbi na svom području, Istarska županija je osnovala Savjet za socijalnu skrb koji čine predstavnici lokalne samouprave, centara za socijalnu skrb, domova socijalne skrbi, korisnika, vjerskih zajednica, udruga i drugih ključnih dionika. Savjet ima 16 (šesnaest) članova te mu je glavna zadaća predlaganje županijskog socijalnog plana skrbi (na temelju materijala koje priprema Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije) koji obuhvaća „*analizu kapaciteta i dostupnost mreže socijalnih usluga te ciljeve razvoja institucijskih socijalnih usluga (za sve korisničke skupine) i izvan-institucijskih socijalnih usluga za ostale korisničke skupine u većem riziku od socijalne isključenosti*“. U planu se konkretizira i mogućnost osiguravanja novčanih naknada i socijalnih usluga stanovnicima u većem opsegu nego što je utvrđeno Zakonom, ukoliko se u županijskom proračunu za to osiguraju financijska sredstva.

4.2 Analiza kapaciteta i dostupnosti mreže socijalnih usluga na području Istarske županije

Mrežom socijalnih usluga (u daljnjem tekstu: Mreža) određuje se „*potreban broj i vrsta socijalnih usluga za područje Republike Hrvatske sukladno stvarnim potrebama korisnika kojima se pravo na socijalne usluge priznaje rješenjem nadležnog centra za socijalnu skrb*“. Socijalne usluge mogu se pružati u Mreži i izvan Mreže. Usluge u Mreži pružaju ustanove kojima je osnivač Republika Hrvatska te pravne osobe, obrtnici i druge fizičke osobe s kojima je ministarstvo nadležno za socijalnu skrb sklopilo ugovor o pružanju socijalnih usluga, dok usluge izvan mreže pružaju pravne osobe, obrtnici i druge fizičke osobe koje su pribavile rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga (ali nisu sklopile ugovor s ministarstvom). Zakonom je predviđeno donošenje Pravilnika o jedinstvenoj metodologiji za izračun cijena socijalnih usluga, no isti još nije donijet. Ukoliko se socijalne usluge ostvaruju u Mreži, nadležno ministarstvo sudjeluje u plaćanju troška djelomično ili u cijelosti. Potreban broj i vrsta socijalnih usluga prikazani su u Mreži po županijama, zasebno po korisničkim skupinama.

Posljednja Odluka o mreži socijalnih usluga donesena je 2014. godine i od tada nije revidirana, a zasigurno je u međuvremenu došlo do značajnih promjena u potrebama i broju pružatelja socijalnih usluga u županiji. Također, Zakonom je još 2013. godine predviđeno raspisivanje javnog poziva za dodjelu ocjena o usklađenosti pružatelja sa standardima socijalnih usluga kao temelj za ugovaranje usluga sa nadležnim ministarstvom, ali od tada isti nije raspisan. Zbog

toga se ne provodi niti obveza iz Mreže prema kojoj bi ministarstvo na svojim mrežnim stranicama trebalo redovno objavljivati izvješće o popunjenosti iste. Dakle, možemo zaključiti da je trenutna Mreža „nerealna u procjeni stvarnih potreba, neprovediva zbog neizvršavanja zakonskih odredbi od strane ministarstva te nedovoljno dostupna i vidljiva“ obzirom da nemamo uvid u njezinu popunjenost. Iz svih ovih razloga, sklapanje ugovora s nadležnim ministarstvom o pružanju usluga i „popunjavanje“ mreže se i dalje se provodi na temelju pojedinačnih zahtjeva pružatelja socijalnih usluga čime se u pitanje dovodi transparentnost samog postupka kao i kriteriji za ugovaranje.

Kao što je navedeno u prethodnom planu, Mreža za područje Istarske županije je nedostatna u odnosu na realne potrebe na terenu, a to je najizraženije kod usluga „rane intervencije“ za djecu s teškoćama u razvoju, te kod usluga „boravka“ i „smještaja“ za starije osobe, kod kojih je stvarna potreba mnogo veća. (prikaz u Tablici 4.2.1.)

Tablica 4.2.1: Mreža socijalnih usluga za Istarsku županiju

VRSTA SOCIJALNE USLUGE	Djeca i mlađi bez roditelja ili skrbi	Djeca i mlađi s problem ima u ponašanju	Djeca s teškoćama u razvoju	Odrasle osobe s invaliditetom	Starije osobe	Ovisnici	Žrtve nasilja u obitelji	Beskućnici	UKUPNO
Prva socijalna usluga	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Savjetovanje i pomaganje	282	260	1	2	0	0	0	1	546
Pomoć u kući	0	0	0	60	188	0	0	0	248
Psihosocijalna podrška	0	0	29	15	0	0	0	0	44
Rana intervencija	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja	0	0	32	0	0	0	0	0	32
Boravak	24	50	43	142	0	0	0	0	259
Smještaj	107	23	16	330	241	14	1	20	752
Organizirano stanovanje	0	0	0	90	0	0	0	0	90

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije prema <https://mdomsp.gov.hr/arhiva-79/djelokrug-aktivnosti/socijalna-skrb/mreza-socijalnih-usluga/donesena-je-odluka-o-stvaranju-mreze-socijalnih-usluga/813> na dan 28..10.2020.

Jednako kao i u prethodnom planskom razdoblju, kada se usporede podaci iz Mreže sa podacima iz izvješća centara za socijalnu skrb o priznatim uslugama/pravima (prikaz u tablici 4.2.2) možemo ukazati na problem neusklađenosti kapaciteta tj. potreba utvrđenih u Mreži i ukupnog broja korisnika/prava koja iskazuju centri. I dalje to najviše dolazi do izražaja kod usluga „pomoć u kući“ (118 korisnika u odnosu na 248 mogućih) i „boravak“ (143 korisnik u odnosu na 259 mogućih) te za uslugu „organizirano stanovanje“ (30 korisnika u odnosu na 90 mogućih). Nepopunjenost mreže, između ostalog, je rezultat nedovoljnog broja pružatelja socijalnih usluga na razini županije.

Kod usluge „rane intervencije“ također su vidljive nelogičnosti, obzirom da je u Mreži utvrđena potreba za samo 1 korisnika a njih ukupno 48 je u prethodnoj godini ostvarilo uslugu temeljem rješenja centra. To ukazuje na mnogo veću potrebu za ovom uslugom od one utvrđene u Mreži ali i na to da se usluge ugovaraju i bez obzira na utvrđeni kapacitet. Kada usporedimo podatke

sa onima iz 2014. godine, kod usluga „pomoć u kući“ i „rane intervencije“ je došlo do neznatnog povećanja dok je kod usluge „boravak“ čak došlo do smanjenja broja korisnika, i to najviše na području Pule. To svakako nije pokazatelj manje potrebe za ovom uslugom već eventualno manjeg broja osoba koje su uslugu ostvarile temeljem rješenja centra. Postojeći pružatelji usluga za starije osobe većinom primarno pružaju uslugu smještaja, pa su kapaciteti za uslugu boravka na razini županije minimalni, što rezultira manjim brojem korisnika koji tu uslugu koristi iako su potrebe puno veće, ponajprije za osobe oboljele od Alzheimerove demencije ili drugih demencija. U razdoblju od 2017. godine proširena je usluga boravka za starije osobe, i to u sklopu županijskih domova u Puli i Rovinju (za cca. 50 korisnika). Kod prikaza nekih usluga prisutne su određene nelogičnosti, kao npr. kod izvješća CZSS Buje, koji iskazuju značajno veći broj korisnika „prve socijalne usluge“ i „usluge savjetovanja i pomaganja“ od ostalih centara za socijalnu skrb. Iz centara za socijalnu skrb pojašnjavaju da je realan broj za prvu socijalnu uslugu doista onaj kojeg iskazuje CZSS Buje. Naime, prva socijalna usluga pruža se u načelu svakom novom korisniku koji dolazi u CZSS ili korisnicima koji trebaju neko različito pravo od onoga kojega su ranije ostvarivali. Ona obuhvaća informiranje korisnika o socijalnim uslugama i pružateljima usluga, pomoć korisniku pri utvrđivanju njegovih potreba, te pomoć pri izboru prava. Međutim, ista se rijetko upisuje u aplikaciju (koja je mjerodavni orijentir za iskazivanje broja usluga), budući da se u načelu odmah otvara predmet za ostvarivanje nekog drugog prava (jednokratna naknada, zajamčena minimalna naknada, doplatka za pomoć i njegu, osobna invalidnina i sl.), a bez upisa u aplikaciju nema pokrića za pribiranje ove socijalne usluge.

Usluga savjetovanja i pomaganja je složenija i dugotrajnija socijalna usluga i sadrži plan savjetovanja, te je stoga centri rjeđe pružaju (nedostatan broj djelatnika po centrima), tako da je realniji brojčani pokazatelj ove usluge onaj kojeg prikazuju svi ostali centri.

Tablica 4.2.2 Socijalne usluge ostvarene prema rješenjima CZSS u Istarskoj županiji u 2019. godini

	VRSTA SOCIJALNE USLUGE	UKUPNE POTREBE UTVRĐENE U MREŽI - 2014	BROJ KORISNIKA I PRAVA 31.12.2014.	BROJ KORISNIKA I PRAVA 31.12.2019.	Od toga 2019.						
					CZSS Buje	CZSS Labin	CZSS Pazin	Podr. CZSS Buzet	CSZZ Poreč	CZSS Pula	CZSS Rovinj
1	Prva socijalna usluga	0	nije prikazano		2393	20	6	5	28	567	79
2	Savjetovanje i pomaganje	546	nije prikazano		2732	15	0	1	7	74	203
3	Pomoć u kući	248	102	118	6	3	44	34	0	15	16
4	Psihosocijalna podrška	44	340	62	1	0	5	3	2	48	3
5	Rana intervencija	1	168	48	11	0	4	4	10	14	5
6	Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja	52	31	44	1	0	5	2	2	32	2
7	Boravak	259	181	143	1	0	5	0	4	129	4
8	Smještaj	752	619	709	170	109	95	15	68	177	75
9	Organizirano stanovanje	90	18	30	4	0	6	0	5	13	2
		1992	1459	1154	5319	147	170	64	126	1069	389
	Broj stanovnika u mjesnoj nadležnosti		208055		2620	2259	1784	6462	27665	8683	20447
					6	0	9			6	

Izvor: statistička izvješća CZSS za 2019. godinu

Tijekom prethodnog planskog razdoblja određeni pružatelji su ishodovali rješenje (licencu) za pružanje socijalnih usluga čime su ispunili minimalne prostorne i kadrovske uvjete propisane postojećim Pravilnikom o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga. Podatke o nekim najznačajnijim uslugama, licenciranim pružateljima i broju njihovih korisnika donosimo u tablici 4.2.3.

Time se doprinosi standardizaciji usluga ali i otvara mogućnost za ugovaranje i financiranje usluga iz proračuna RH te ostalih izvora, a ne samo iz lokalnih i županijskih proračuna.

Također, u raznim natječajima za sufinanciranje projekata/usluga (npr. Europski socijalni fond) kao prihvatljivi prijavitelji za razvoj socijalnih usluga navode se licencirani pružatelji upisani u upisnik pružatelja pri nadležnom ministarstvu, što je zasigurno potaknulo neke od njih na rješavanje formalno-pravnog statusa.

Tablica 4.2.3: Licencirani pružatelji socijalnih usluga u Istarskoj županiji

PRUŽATELJI SOCIJALNIH USLUGA	Osnivač RH					Osnivač IŽ				Drugi osnivači (sukladno čl. 169. Zakona o socijalnoj skrbi)				
	vrsta usluge (br.korisnika)					vrsta usluge (br. korisnika)				vrsta usluge (br. korisnika)				
	br. pružatelja	smještaj	boravak	pomoć u kući	org. stanovanje	br. pružatelja	smještaj	boravak	pomoć u kući	br. pružatelja	smještaj	boravak	pomoć u kući	org.stanovanje
Centar za socijalnu skrb	1			15										
Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi	1	20	12		6									
Dom za djecu i mlade s problemima u ponašanju	1	15												
Centar za rehabilitaciju	1	40	33							1		30		
Dnevni centar za rehabilitaciju										2		54		
Dom za odrasle osobe	3	340	28	21	5									
Dom za starije osobe						4	553	82	268	4	285	40	140	
Obiteljski dom za starije osobe										10	169			
Ostali pružatelji usluga smještaja za starije osobe - privatni										8	252			
Udruge koje pružaju socijalne usluge										6		110	207	20
Vjerske zajednice i udruge - za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi										1	9			
Prihvatilište za beskućnike										1	8			
UKUPNO	7	415	73	36	11	4	553	82	268	33	723	234	347	20

Izvor: podaci Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb na dan 28.10.2020.

*neki od navedenih pružatelja pružaju i druge socijalne usluge sukladno ZSS

U periodu od 2016-2020 u Istarskoj županiji prisutan je porast licenciranih pružatelja usluga pomoći u kući i boravka za starije osobe (prikaz u Tablici 4.2.4.), čime se nastavlja pozitivan trend u razvoju i standardizaciji ovih usluga koje su se prethodno pružale i financirale projektno.

Tablica 4.2.4.: Licencirani pružatelji izvaninstitucionalnih socijalnih usluga 2016-2020

Vrsta usluge	2016	2020
pomoć u kući za starije osobe i osobe s invaliditetom	13	16
boravak za starije osobe	3	6

*podaci se odnose na pružatelje kojima je Istarska županija izdala Rješenje (licencu)

4.3 Socijalni plan skrbi

Ciljane korisničke skupine

- djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom
- starije osobe
- beskućnici
- osobe koje trpe obiteljsko nasilje
- ostale skupine u povećanom riziku od socijalne isključenosti

Ciljevi razvoja institucijskih i izvaninstitucijskih socijalnih usluga 2021-2024.

Opći cilj: Korisnicima koji su u najvećem riziku od socijalne isključenosti omogućiti bolju dostupnost kvalitetnih socijalnih usluga i ostalih prava

Specifični cilj 1: Prikupljanje podataka od jedinica lokalne samouprave, centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga te praćenje ostvarivanja socijalnih usluga/prava na području Istarske županije

Svrha je na temelju prikupljenih podataka i analize stanja identificirati ključne potrebe u zajednici te pravovremeno planirati i osigurati uvjete za razvoj socijalnih usluga na specifičnom teritoriju i za ciljane korisničke skupine, kao i ujednačavanje prikupljanja podataka o socijalnim naknadama na lokalnoj razini.

Aktivnosti:

1. Izrada godišnjih izvješća o pravima u sustavu socijalne skrbi i drugih prava utvrđenih općim aktima jedinica lokalne i područne samouprave, u elektroničkom sustavu - prema ESSPROS metodologiji
2. Prikupljanje podataka i izrada godišnjih izvješća o socijalnim uslugama i korisnicima na razini županije
3. Analiza objedinjenih podataka na razini županije

Pokazatelji ishoda:

1. Izrađeno i predano županijsko izvješće te provedena validacija izvješća jedinica lokalne samouprave u elektroničkom sustavu - ESSPROS
3. Podaci o pružateljima i korisnicima socijalnih usluga objedinjavaju se jednom godišnje u cjelovitom izvješću
4. Provedena analiza podataka na razini županije

Specifični cilj 2: Povećati razinu materijalnih uvjeta i stručnih resursa za pružanje socijalnih usluga, posebno u domovima za starije osobe kojih je osnivač Istarska županija

Svrha je prostorne i kadrovske uvjete za pružanje usluga smještaja u domovima za starije osobe uskladiti sa potrebama korisnika i propisanim standardima u pogledu prostora, opreme i broja potrebnih kadrova, te na taj način poboljšati njihovu konkurentnost za ugovaranje socijalnih usluga sa nadležnim ministarstvom.

Aktivnosti:

1. Održavanje dodatnih programa/usluga u domovima za starije osobe i domovima za odrasle osobe
2. Dogradnja i/ili adaptacija objekata domova za starije osobe u Raši i Puli, uz uvjet rješavanja imovinsko-pravnih pitanja nad tim nekretninama
3. Osiguravanje preduvjeta (pravnih i financijskih) za zapošljavanje nedostajućih kadrova u domovima kojima je osnivač Istarska županija
4. Organiziranje stručnog usavršavanja za osobe koje pružaju socijalne usluge
5. Facilitiranje suradnje između domova za starije osobe i drugih dionika u zajednici radi rješavanja kompleksnijih stručnih i upravljačkih pitanja i međusektorskih problema
6. Sufinanciranje otplate kredita za izgradnju domova za starije osobe na području jedinica lokalne samouprave koje nemaju odgovarajuće kapacitete za smještaj starijih osoba (Labin, Pazin i Buzet)
7. Povećanje sigurnosti i kvalitete rada u centrima za socijalnu skrb

Pokazatelji ishoda:

1. Svi prostorni uvjeti u domovima za starije osobe kojima je osnivač Istarska županija odgovaraju standardima propisanim važećim Pravilnikom
2. Kapacitet smještaja u domove za starije osobe povećan
3. Ukupan broj zaposlenih u domovima kojima je osnivač Istarska županija i njihova kvalifikacijska struktura odgovaraju normativima propisanim važećim Pravilnikom o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga
4. Zdravstvene usluge korisnicima osiguravaju se u integriranom zdravstveno-socijalnom pristupu
5. Ugovorene zaštitarske usluge u centrima za socijalnu skrb

Specifični cilj 3: Povećati broj licenciranih pružatelja socijalnih usluga

Svrha je korisnicima socijalnih usluga osigurati kvalitetne socijalne usluge, usklađene s propisanim minimalnim standardima, te mogućnost i način financiranja iz sredstava proračuna prilagoditi razini kvalitete pojedinog pružatelja.

Aktivnosti:

1. Poticati potencijalne pružatelje socijalnih usluga na reguliranje vlastitog formalno-pravnog statusa (licenciranje)
2. Kriterije za financiranje socijalnih usluga iz proračuna Istarske županije povezati sa pokazateljima pravnog statusa i kvalitete pružatelja

Pokazatelji ishoda:

1. Broj novo-licenciranih pružatelja socijalnih usluga
2. Reguliran pravni status je preduvjet za ugovaranje socijalnih usluga koje se financiraju iz proračuna Istarske županije

Specifični cilj 4: Provoditi mjere za prevenciju socijalne isključenosti i/ili ublažavanje njenih efekata, odnosno ponovno uključivanje korisnika u zajednicu

Svrha je smanjenje rizika za socijalnu isključenost općenito, a za pojedince koji su njome već pogođeni (posebno beskućnike, djecu s teškoćama u razvoju/osobe s invaliditetom i žrtve obiteljskog nasilja) osigurati podršku i pomoć za ponovno uključivanje u zajednicu.

BESKUĆNICI

Aktivnosti:

1. osiguravanje materijalne podrške pružateljima usluga privremenog smještaja i psihosocijalne podrške beskućnicima
2. suradnja sa Gradskim društvom Crvenog križa Pula, jedinicama lokalne samouprave i drugim nadležnim tijelima radi unaprjeđenja sustava skrbi o beskućnicima i njihovog ponovnog uključivanja u zajednicu

Pokazatelj ishoda:

1. broj korisnika usluge privremenog smještaja za beskućnike
2. broj resocijaliziranih beskućnika tj. onih koji su nakon izlaska iz prihvatilišta osigurali uvjete za samostalan život (stanovanje, prihode i sl.)

OSOBE KOJE TRPE OBITELJSKO NASILJE

Aktivnosti:

1. osiguravanje financijske podrške programima skloništa za osobe koje trpe obiteljsko nasilje
2. prevencija obiteljskog nasilja te unaprjeđenje sustava skrbi o osobama koje trpe obiteljsko nasilje

Pokazatelji ishoda:

1. broj korisnika usluge privremenog smještaja za osobe koje trpe obiteljsko nasilje
2. broj korisnika usluge smještaja koji su nakon izlaska iz skloništa osigurali uvjete za samostalan život
3. broj i vrsta aktivnosti usmjerenih na prevenciju obiteljskog nasilja

OSTALE KORISNIČKE SKUPINE

Aktivnosti:

1. osiguravanje novčane i/ili materijalne pomoći pojedincima i kućanstvima (osobe s invaliditetom, korisnici zajamčene minimalne naknade)
2. pružanje potpore programima psihosocijalne zaštite skupinama kojima prijete socijalna isključenost, uključujući i financijske potpore udrugama
3. podrška razvoju volonterstva
4. aktivnosti prevencije institucionalizacije te razvoja mreže izvaninstitucijskih usluga u zajednici, kako bi se smanjio broj institucionaliziranih ranjivih skupina te omogućio njihov proces inkluzije i spriječila daljnja institucionalizacija novih korisnika
5. provedba drugih obveza propisanih nacionalnim strateškim dokumentima koje se odnose na područje socijalnih usluga

Pokazatelji ishoda:

1. broj korisnika novčanih i/ili materijalnih pomoći
2. broj programa kojima je osigurana potpora
3. broj korisnika uključenih u programe koji su financirani iz županijskog proračuna
4. broj registriranih aktivnih volontera i broj evidentiranih volonterskih sati
5. broj novih izvaninstitucionalnih usluga/broj korisnika
6. rezultati provedenih mjera i aktivnosti iz nacionalnih strategija

Nositelj: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije

Izvori financiranja: proračun Istarske županije i jedinica lokalne samouprave; Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike; korisnici usluga

5. ŽUPANIJSKI PRIORITETI OD 2022. DO 2024. GODINE

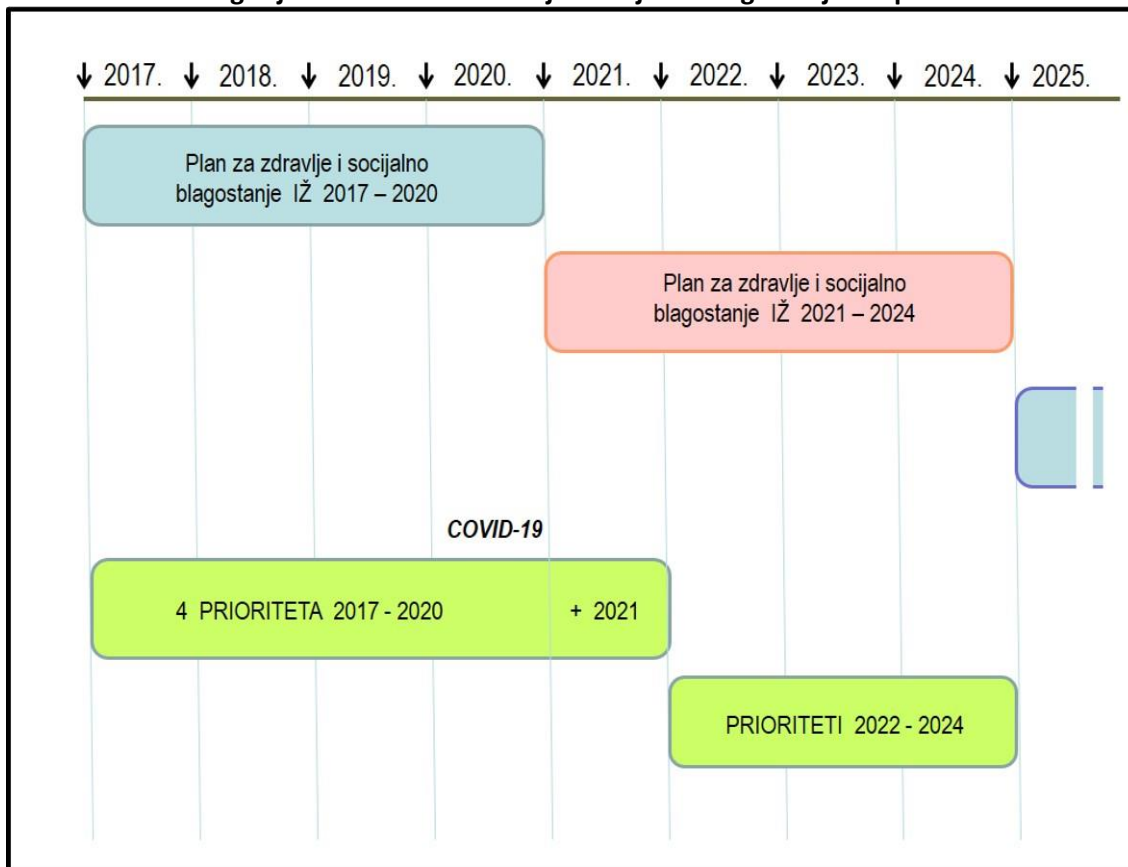
Od 2017. do 2020. godine bili su na snazi županijski javnozdravstveni i socijalni prioriteti sukladno *Planu za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije od 2017. do 2020. godine* i to:

- 1) Promocija zdravlja, prevencija i rano otkrivanje kroničnih nezaraznih bolesti
- 2) Mentalno zdravlje djece i mladih i podrška obitelji
- 3) Koordinacija razvoja i pružanja socijalnih usluga u zajednici
- 4) Selektivno prikupljanje korisnog otpada iz komunalnog otpada

Nakon djelomično provedene evaluacije postignuća i rezultata iz izvješća operativnih planova aktivnosti od 2017. do 2019. godine i zaključaka radnih grupa po prioritetima, Tim za zdravlje Istarske županije koji je zadužen za provedbu županijskih prioriteta je predložio, kao što je vidljivo i na priloženoj shemi, da se odvijanje tih istih prioriteta produži i na 2021. godinu. Naime, iako su gotovo u svim prioritetima postignuti značajni rezultati, često i iznad planiranog i očekivanog, shvaćeno je da ipak sve planirane aktivnosti neće moći biti završene tijekom 2020. godine zbog pandemije COVID-19 koja je značajno usporila i onemogućila njihovu realizaciju.

Tijekom 2021. godine planiraju se, istovremeno uz završavanje starih prioriteta, birati i novi županijski javnozdravstveni i socijalni prioriteti za plansko razdoblje od 2022. do 2024. godine.

Shema vremenskog slijeda Planova za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ i prioriteta

U nastavku ovog poglavlja opisani su ciljevi, planirane aktivnosti i pokazatelji ishoda vezani za županijske prioritete koji se planiraju realizirati sukladno mogućnostima i razvoju epidemiološke situacije.

Specifični cilj 1: Nastaviti rad na županijskim prioritetima od 2017. do 2020. godine i završiti ga do kraja 2021. godine

Aktivnosti:

- 1) Pripremiti Operativni plan aktivnosti Plana za zdravlje i socijalno blagostanje za 2021. godinu sa opisom preostalih aktivnosti unutar prioriteta područja u cilju „zaokruživanja“ rada na prioritetima 2017. – 2020.
- 2) Implementacija planiranih aktivnosti te završavanje institucionalizacije uspješnih programa proizašlih iz županijskih prioriteta čime se osigurava njihov kontinuitet i održivost
- 3) Pripremiti Izvešće Operativnog plana aktivnosti Plana za zdravlje i socijalno blagostanje za 2021. godinu
- 4) Odraditi kompletnu evaluaciju postignutih rezultata rada unutar prioriteta od 2017. do 2020. godine i pripremiti završnu prezentaciju

Pokazatelji ishoda:

- 1) Pripremljen Operativni plan aktivnosti Plana za zdravlje i socijalno blagostanje za 2021. godinu
- 2) Pripremljeno Izvešće Operativnog plana aktivnosti Plana za zdravlje i socijalno blagostanje za 2021. godinu s opisanim realiziranim aktivnostima
- 3) Odrađena i prezentirana evaluacija postignutih rezultata

Specifični cilj 2: Izabrati nove županijske javnozdravstvene i socijalne prioritete za plansko razdoblje od 2022. do 2024. godine tijekom 2021. godine

Aktivnosti:

- 1) Napraviti analizu stanja i potreba u županiji na području zdravstva i socijalne skrbi
- 2) Odabrati nove prioritete uz participaciju i konsenzus struke, politike i građana sukladno epidemiološkom stanju i mogućnostima
- 3) Detaljna razrada i analiza novoizabranih prioriteta i definiranje ciljeva i točaka intervencija

Pokazatelji ishoda:

- 1) Izrađena analiza stanja i potreba
- 2) Izabrani i razrađeni novi županijski prioriteti

Specifični cilj 3: Implementacija planiranih aktivnosti vezanih za novoizabrane prioritete od 2022. do 2024. godine

Aktivnosti:

- 1) Redefiniranje zadataka članova Tima za zdravlje Istarske županije, imenovanje novih članova Tima po potrebi, ovisno o novoizabranim prioritetima
- 2) Odabir novih radnih grupa po prioritetima
- 3) Priprema godišnjih operativnih planova aktivnosti Plana za zdravlje i socijalno blagostanje sa detaljno planiranim ciljevima i aktivnostima u svakom prioritetu
- 4) Prilagođavanje prioriteta područja javnog natječaja za udruge novoizabranim prioritetima
- 5) Implementacija aktivnosti po prioritetnim područjima

Pokazatelji ishoda:

- 1) Izabrani članovi Tima za zdravlje Istarske županije
- 2) Odabrane radne grupe po prioritetima
- 3) Izrađeno godišnji Operativni planovi aktivnosti Plana za zdravlje i socijalno blagostanje i njihova izvješća
- 4) Izabrana prioritetna područja za javni natječaj

6. ZAVRŠNE ODREDBE

6.1 Pregled korištene literature

Mreža javne zdravstvene službe (NN 101/12, 31/13, 113/15, 20/18)
Mreža socijalnih usluga (Odluka o mreži socijalnih usluga, donesena 7. studenog 2014.)
Plan i program mjera zdravstvene zaštite 2020. – 2022. (preuzeto sa web stranice Ministarstva zdravstva; <https://zdravlje.gov.hr/pristup-informacijama/savjetovanje-s-javnoscu/arhiva-otvorena-savjetovanja/plan-i-program-mjera-zdravstvene-zastite-2020-2022/4830>)
Plan zdravstvene zaštite Republike Hrvatske (NN 19/20)
Pravilnik o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga (NN 40/14, 66/15, 56/20)
Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije i dokumentacije te načinu i rokovima dostave izvješća jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 35/19 i 24/20)
Pravilnik o vođenju evidencije i dokumentacije pružatelja socijalnih usluga, te načinu i rokovima za dostavu izvješća (NN 100/15)
Strategija održivog razvitka RH (NN 30/09)
Uredba o metodologijama vještačenja (NN 66/17 i 56/18)
Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN 26/15)
Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01)
Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja (NN 85/2014, 95/2015 i 102/2015)
Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13, 98/19)
Zakon o socijalnoj skrbi (NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20)
Zakon o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99, 35/08 i 127/19)
Zakon o vodama (NN 66/19)
Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18, 16/20)
Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19)
Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18)
Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)
Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19)
Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (NN 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20)

6.2 Pregled korištenih kratica

AIDS – Acquired immune deficiency syndrome
CZSS – Centri za socijalnu skrb
DDD – Dezinfekcija, dezinfekcija, deratizacija
EU – Europska unija
HACCP - The Hazard Analysis and Critical Control Points System
HIV – Human immunodeficiency virus
HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IŽ – Istarska županija
JLS – Jedinice lokalne samouprave
LOM – Liječnici obiteljske medicine / liječnici opće medicine
MZ – Ministarstvo zdravlja/Ministarstvo zdravstva
NN – Narodne novine
OPA – Operativni plan aktivnosti
RH – Republika Hrvatska
UO – Upravni odjel
ZSS – Zakon o socijalnoj skrbi
ZZJZ - Zavod za javno zdravstvo
ZZJZIŽ – Zavod za javno zdravstvo Istarske županije
ŽCGO – Županijski centar za gospodarenje otpadom